

Видавництво Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатопрофільного центру, 2013. 520 с.

3. Островська К. О. Психологічні основи формування соціальних компетенцій дітей з аутистичними порушеннями: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора психол. наук : 19.00.08 «Спеціальна психологія» Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К., 2013. 41 с.
4. Шевцов А. Г. Освітні основи реабілітології: монографія. К.: МП Леся, 2009. С. 64–80

ДО ПИТАННЯ ІНКЛЮЗІЇ У ВИСТАВКОВОМУ ПРОСТОРІ

Кондратенко М. Д.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
marinakondratenkosp@gmail.com*

Актуальність. У сучасному суспільстві важливо, щоб сучасні виставки ставали майданчиком, де можна отримати досвід спілкування у просторі поваги до людського розмаїття. Люди з інвалідністю мають право користуватися спільними культурними та інформаційними ресурсами у доступних для них форматах, бути інформованими про ключові суспільні процеси, здійснювати свої громадянські права, контролювати своє життя і робити вибір [1].

Інклюзивність (від англ. Inclusion – включення, залучення) виставки – процес збільшення ступеня участі всіх громадян у виставковому просторі [2].

Коли куратор починає працювати над створенням наукової концепції виставки, повинно бути чітке розуміння для кого буде цей «продукт», потрібно налагодити ланцюжок співпраці з уразливими групами та їх організаціями. Це дасть можливість створити на базі виставки сталі групи відвідувачів.

Важливим є сталість інклюзивних процесів у виставкових просторах, що забезпечить безперервність та послідовність в упровадженні інклюзії. Найціннішою порадою і найкращим шляхом буде стратегія ведення системної роботи з вивчення потреб потенційних відвідувачів на основі зворотнього зв'язку.

Отже, обов'язковим є довгострокове продуктивне партнерство освітян з державними та недержавними профільними організаціями, які опікуються людьми з інвалідністю. Для закріплення такого партнерства зазвичай укладають меморандуми співпраці, проводять тренінги, семінари, круглі столи тощо.

Важливою є інформаційна та фізична доступність експозиції виставки:

- наявність інструментів, продуктів, пристосувань, які забезпечують легкий доступ до інформації про виставку (тачскріни, інформаційні стенди та таблички шрифтом Брайля, тексти виставки (анотації та етикетки, навігаційні тексти, квести, буклети й книги, афіші, оголошення, цінники тощо) мають бути написані доступним шрифтом, який не вимагає від більшості людей зусиль для прочитання);

- зручна навігація експозицією (вказівники розміщено в зручних місцях для людей різного зросту та з різними можливостями зору, використання тактильних табличок, встановлення тактильно-звукових інформаторів та табличок шрифтом Брайля тощо).

Взаємодія людей уразливих груп з експозицією виставки відбувається двома шляхами:

1. Надання людям можливості самостійно ознайомитися з виставковими об'єктами завдяки фізичній доступності та зручній навігації.

2. Надання людям можливості скористатися послугою за власним вибором.

За допомогою інклюзивних інструментів, можливо досягти доступності контенту експозиції виставки для відвідувачів різних вікових груп, людей з інвалідністю різних нозологій (слух, зір, ментальні розлади) та соціально вразливих груп.

Створюють мультимедійні виставкові простори: виставки обладнані екранами, створені у форматі 3D та з застосуванням 5D ефектів тощо. Ці чинники надають можливість зануритись у певну тему, допомагають поєднати умовний простір із реальним, створюють імпульс для подальшого культурного розвитку.

Також створюють інтерактивні виставки, що дають можливість досліджувати експонати, торкатися руками, виконувати різні ігрові завдання.

Наприклад, зі шкільною виставкою, що присвячена природі можна ознайомитись завдяки цілеспрямованому збору зразків листя, квітів, гілочок дерев, насіння, шишок, жолудів тощо.

Використовують на виставках інклюзивні аудіогіди, що розробляються спеціально для людей з порушеннями зору, проте вони будуть цікавими для всіх відвідувачів.

Набуває популярності ознайомлення з виставкою віртуально, розробка та розміщення на сайті 3-D турів. Розробка 3D моделей та друк на 3D принтері виставкового простору.

Експозицію виставки можна доповнити тактильними експонатами. Використовують технології доповненої та віртуальної реальності, які стрімко завойовують різноманітні сфери, проте найяскравіше проявляються в розвагах та навчанні, а в останні роки ще й вдихнули нове життя у виставковий простір [5].

Висновки. Фізична доступність усе ще залишається розкішшю для переважної більшості виставкових просторів. Але, досвід показує, що інклюзивні практики можуть допомогти виставковим просторам залучати відвідувачів до участі у віртуальних заходах, що є особливо актуальним під час викликів пандемією COVID-19, умов воєнного стану та різних додаткових обмежень.

Література:

1. Етикет інвалідності: поради та побажання / Офіс щодо прав людей з інвалідністю.

URL: <https://drive.google.com/file/d/1fjcU8oADsrih1ZPuBh0YE010GHXIVtwe/view?usp=sharing>

2. Інклюзія — це спроба пізнати іншого»: культурні проекти про інклюзивні програми.

URL: <https://creativeeurope.in.ua/posts/inclusion-in-cultural-projects>

3. Кравченко Р., Рудик. Г. Доступність музеїв для людей з інтелектуальними порушеннями.

URL: <https://khanenko.museum/assets/media/museumaccessibilitymentaldis.pdf>

4. Справжня інклюзія: NOT WRONG, JUST DIFFERENT.

URL: <https://uaculture.org/texts/spravzhnya-inklyuziya-not-wrong-just-different/>

5. Ясеновська М., Зіненко О. Кращі практики інклюзії.

URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/16600.pdf>

ОСВІТНЯ БЕЗБАР'ЄРНОСТЬ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Немерюк Ю.В.

*Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (м. Запоріжжя)
akademiya.yv@gmail.com*

Актуальність. Військовий стан та події, які з ним пов'язані, призводять до зростання кількості осіб з особливими потребами, в тому рахунку і освітніми. Неспинний курс України на імплементацію найкращих норм і традицій європейських держав щодо організації безбар'єрного і доступного освітнього середовища дає розвиток новим